

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 20-02-2018

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/1453/20-02-2018

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 14 / 2018

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την Τετάρτη 31-01-2018 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γεώργιος Μπατζαλέξης, κωλυομένου του Προέδρου της Αρχής Κωνσταντίνου Μενουδάκου, και τα αναπληρωματικά μέλη Παναγιώτης Ροντογιάννης, ως εισηγητής, Γρηγόρης Τσόλιας και Χαράλαμπος Τσιλιώτης, σε αναπλήρωση των τακτικών μελών Αντώνιου Συμβώνη, Χαράλαμπου Ανθόπουλου και Σπυρίδωνα Βλαχόπουλου αντίστοιχα. Παρούσες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Γεωργία Παναγοπούλου, ειδική επιστήμονας – ελέγκτρια, ως βοηθός εισηγητή, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Με τη με αρ. 41/2016 Απόφαση η Αρχή έκρινε ότι η λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης στις εγκαταστάσεις της Στέγης «Ο Καλός Ποιμήν» από την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά είναι ανεκτή, υπό τις τότε συνθήκες (υπο)στελέχωσης και λειτουργίας της Στέγης, και για διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός έτους. Κατά το διάστημα αυτό η Αρχή κάλεσε την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά να την ενημερώνει σχετικά με την οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών αυτών, προκειμένου να κρίνει εάν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας κατά τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος βιντεοεπιτήρησης εντός των χώρων της Στέγης. Λόγω της σπουδαιότητας του ζητήματος, η

Αρχή κοινοποίησε την απόφαση στον Υπουργό Δικαιοσύνης και στο Συνήγορο του Παιδιού, προκειμένου να επιληφθούν αρμοδίως για τα ζητήματα που άπτονται της ανεπαρκούς στελέχωσης της Στέγης και της ελλιπούς και μη προσήκουσας παροχής φροντίδας στους ανηλίκους.

Η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά απέστειλε στην Αρχή το με αρ. πρωτ. ... έγγραφο (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2023/11-07-2017) με το οποίο ενημέρωσε σχετικά με την ανάγκη επέκτασης (αύξηση αριθμού καμερών από 18 σε 32) και συνέχισης λειτουργίας του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, λόγω ελλιπούς στελέχωσης και αυξημένων αναγκών για την ασφαλή διαβίωση των φιλοξενούμενων ανηλίκων.

Στη συνέχεια η Αρχή απέστειλε στην Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά το με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/2023-1/17-10-2017 έγγραφο με το οποίο ζήτησε την προσκόμιση στοιχείων σχετικά με τους λόγους που επέβαλαν την αύξηση του αριθμού των καμερών του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, αναλυτικό διάγραμμα των χώρων που επιτηρούνται με σημειωμένες σε αυτό τις θέσεις των καμερών και δείγματα εικόνας από το πεδίο λήψης των καμερών. Η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά απάντησε με το με αρ. πρωτ. ... (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/3417/23-11-2017) έγγραφο με το οποίο παρείχε τα αιτούμενα στοιχεία. Με το έγγραφο αυτό τεκμηριώνεται η ανάγκη χρήσης και επέκτασης του συστήματος βιντεοεπιτήρησης λόγω της εξαιρετικά ανεπαρκούς στελέχωσης, της πολύ μεγάλης έκτασης των εγκαταστάσεων και των αυξημένων κινδύνων ασφάλειας.

Σχετικά απεστάλη επίσης το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/7140/05-10-2017 έγγραφο προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης με το οποίο η Αρχή ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί το Υπουργείο σχετικά με τη στελέχωση με κατάλληλο προσωπικό της Στέγης Ανηλίκων «Ο Καλός Ποιμήν». Το Υπουργείο απάντησε με το με αρ. πρωτ. ... έγγραφο (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/9722/27-12-2017) στο οποίο αναφέρει ενέργειες σχετικά με τη στελέχωση της Στέγης Ανηλίκων «Ο Καλός Ποιμήν», ενέργειες οι οποίες δεν είχαν ως αποτέλεσμα την επίλυση του ζητήματος.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις της βοηθού εισηγητή, η οποία στη συνέχεια αποχώρησε πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Το ζήτημα τη χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών ρυθμίζεται στην υπ' αριθ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής (διαθέσιμη στον

διαδικτυακό της τόπο www.dpa.gr). Σύμφωνα με το άρθρο 5 της ανωτέρω Οδηγίας, που αναφέρεται στην εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Επιπλέον, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται.

2. Η ειδικότερη περίπτωση λειτουργίας συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε σχολεία και λοιπούς χώρους όπου δραστηριοποιούνται ανήλικοι ρυθμίζεται στο άρθρο 18 της ανωτέρω Οδηγίας. Στο άρθρο αυτό επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, ότι το σύστημα επιτρέπεται να λειτουργεί μόνο κατά τις ώρες που ο υπό επίβλεψη χώρος δεν λειτουργεί, με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις εγκαταστάσεων μεγάλης έκτασης (υπό προϋποθέσεις, μετά από έγκριση της Αρχής).

Γενικότερα, η λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε χώρους όπου δραστηριοποιούνται ανήλικοι πρέπει να γίνεται με πολύ μεγάλη προσοχή, δεδομένου ότι δεν είναι εύκολο να αξιολογηθούν οι συνέπειες που μια τέτοια επεξεργασία μπορεί να έχει για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των ανηλίκων: Συγκεκριμένα, υπάρχει ο κίνδυνος να περιορισθεί η ανάπτυξη της έννοιας της ελευθερίας τους, εάν πιστέψουν από μικρή ηλικία ότι είναι φυσιολογικό να παρακολουθούνται μέσω καμερών (βλ. και Γνωμοδότηση 2/2009 της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29, καθώς επίσης και την Απόφαση 77/2009 της Αρχής).

3. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας 1/2011, το σύστημα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων εργασίας, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις όπου αυτό δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας και είναι απαραίτητο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ή την προστασία κρίσιμων χώρων εργασίας (π.χ. στρατιωτικά εργοστάσια, τράπεζες, εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Για παράδειγμα, σε έναν τυπικό χώρο γραφείων επιχείρησης, η βιντεοεπιτήρηση πρέπει να περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου, χωρίς

να επιτηρούνται συγκεκριμένες αίθουσες γραφείων ή διάδρομοι.

4. Ωστόσο η Στέγη αποτελεί μια περίπτωση που χρήζει ειδικής αντιμετώπισης λόγω της διαμονής –επί 24ώρου βάσεως– στους χώρους της, κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, ανήλικων παιδιών. Ως εκ τούτου η πρώτη παρατήρηση συνίσταται στο ότι δεν είναι εφικτό να τύχει εφαρμογής η διάταξη της Οδηγίας περί επιτρεπόμενης λειτουργίας του συστήματος βιντεοεπιτήρησης κατά τις ώρες που ο υπό επίβλεψη χώρος δεν λειτουργεί.

5. Καθόσον αφορά στον επιδιωκόμενο με το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης σκοπό, αυτός συνίσταται, σύμφωνα με τη ρητή και κατηγορηματική δήλωση των υπευθύνων της Στέγης, αποκλειστικά στην προστασία των ανηλίκων που διαμένουν στη Στέγη, και μάλιστα στην προστασία τους τόσο: α) από εγγενείς κινδύνους λόγω της εσωτερικής διαρρύθμισης των χώρων που φιλοξενούνται οι ανήλικοι –καθώς αυτοί εκτείνονται σε τρεις ορόφους των 500 τ.μ. έκαστος– με αποτέλεσμα να καθίσταται ιδιαιτέρως δυσχερής η παρακολούθηση των παιδιών, που διαβιούν σε αυτούς, ακόμη και υπό φυσιολογικές συνθήκες όσο και β) από κινδύνους, που γεννώνται από την ανεπάρκεια του προσωπικού, τόσο αριθμητική, όσο και ποιοτική, λόγω των ελλειπών προσόντων του υπηρετούντος προσωπικού, δεδομένου ότι ουδείς εκ των υπαλλήλων είναι παιδαγωγός, όλοι τους δε είναι σωφρονιστικοί υπάλληλοι αποσπασμένοι από φυλακές με προδήλως διαφορετικές προσλαμβάνουσες παραστάσεις, γνώσεις και εμπειρία από αυτή που χρειάζεται να διαθέτουν τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με την παρακολούθηση ανηλίκων για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους.

6. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, πρέπει να εξετασθεί η αρχή της αναλογικότητας ως προς τη λειτουργία του συγκεκριμένου συστήματος βιντεοεπιτήρησης, στους εσωτερικούς χώρους της Στέγης. Θα πρέπει δηλαδή να κριθεί εάν είναι ανεκτή η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τόσο των ανηλίκων όσο και των εργαζομένων στη Στέγη «Ο Καλός Ποιμήν» με τον τρόπο με τον οποίο έχει γνωστοποιηθεί, δηλαδή χωρίς καταγραφή. Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης θα πρέπει να εκτιμηθεί με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο κίνδυνος αφορά την σωματική και ψυχική υγεία ανηλίκων και θα πρέπει να εξεταστεί εάν υφίστανται άλλα μέσα προσφορότερα για τον επιδιωκόμενο σκοπό.

7. Η εξαιρετικά ανεπαρκής στελέχωση της Στέγης «Ο Καλός Ποιμήν», αφού το προσωπικό είναι πολύ μικρό σε αριθμό και δεν διαθέτει την απαιτούμενη εξειδίκευση, δεν επιτρέπει την παροχή της φροντίδας την οποία εκ του νόμου έχει υποχρέωση να παρέχει και μάλιστα σε ανηλικούς των οποίων το Κράτος έχει αναλάβει την επιμέλεια. Λαμβάνοντας

υπόψη την πραγματικότητα αυτή, φαίνεται ότι προς το παρόν ο επιδιωκόμενος σκοπός, που είναι η προστασία τόσο της σωματικής όσο και της ψυχικής υγείας των ανηλίκων, διευκολύνεται μεν μέσω της χρήσης του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, με τον επικαλούμενο αριθμό καμερών, καθώς επιτρέπει την απομακρυσμένη παρακολούθηση των παιδιών στους εκτεταμένους χώρους της Στέγης, που καταλαμβάνουν έκταση τριών (3) ορόφων, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, πλην όμως δεν διασφαλίζεται. Τούτο θα πρέπει να απασχολήσει πρωτίστως την Πολιτεία, η οποία οφείλει, κατά την άποψη των μελών του Τμήματος της Αρχής, να λάβει, το συντομότερο δυνατό, τα ενδεικνύόμενα μέτρα, κυρίως, για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας των ανηλίκων με την ανάθεση της παρακολούθησης των ανηλίκων σε προσωπικό, που θα είναι επαρκές σε αριθμό και θα διαθέτει τα κατάλληλα για την εκτέλεση του ως άνω έργου προσόντα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή κρίνει εκ νέου ότι η λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης στις εγκαταστάσεις της Στέγης «Ο Καλός Ποιμήν» από την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά παραμένει ανεκτή, και για διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός έτους, εντός του οποίου η Αρχή ευελπιστεί ότι θα έχει διευθετηθεί το ζήτημα κυρίως του υπηρετούντος προσωπικού.

Κατά το διάστημα αυτό η Αρχή καλεί την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά να την ενημερώνει σχετικά με την οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών αυτών, προκειμένου να κρίνει εάν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας κατά τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος βιντεοεπιτήρησης εντός των χώρων της Στέγης.

Λόγω της σπουδαιότητας του ζητήματος, η παρούσα κοινοποιείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης και στο Συνήγορο του Παιδιού, προκειμένου να επιληφθούν αρμοδίως για τα ζητήματα που άπτονται της ανεπαρκούς στελέχωσης της Στέγης και της ελλιπούς και μη προσήκουσας παροχής φροντίδας στους ανηλίκους.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου